

พรหมจรรย์ ๗๕

สุภีร์ ทุมทอง

๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๐

กรรมฐาน

๑. กายคตาสติ
๒. อานาปานสติ
๓. เมตตภาวนา
๔. กรุณาภาวนา
๕. มุทิตาภาวนา
๖. อุเบกขาภาวนา

ลักษณะของพรหมวิหารธรรม

หิตาการปุปวตฺติลกฺขณา **เมตฺตา**

หิตุปลํหารรสา

อาฆาตวินยปจฺจุปฺภูจํานา

สตฺตานํ มนํปาภาวทสฺสนปทฺภูจํานา

พฺยาปาทุปสโม เอติสฺสา สมฺปตฺติ

สีเนหสมฺภโว วิปตฺติ

(วิสฺทฺธิ.)

ลักษณะของพรหมวิหารธรรม

ทุกขาปณยนาการปวตฺติลกฺขณา **กรุณา**

ปรทุกขาสหนรสา

อวิหีสํปจฺจุปฏฺฐาณา

ทุกขาทิฏฺฐตาณํ อนาถภาวทสฺสนปทฏฺฐาณา

วิหีสฺอุปสโม ตสฺสา สมฺปตฺติ

โสภสมภโว วิปตฺติ

(วิสุทฺธิ.)

ลักษณะของพรหมวิหารธรรม

ปโมทนลกฺขณา มุทิตา

อนิสฺสายนรสา

อรตีวิฆาตปจฺจุปฏฺฐาณา

สตุตฺตานํ สมฺปตฺตติทสฺสนปทฏฺฐาณา

อรตีวูปสโม ตสฺสา สมฺปตฺติ

ปหาสสมฺภโว วิปตฺติ

(วิสุทฺธิ.)

ลักษณะของพรหมวิหารธรรม

สตะเตสุ มชฌตตาคารปุปวตฺติลกฺขณา **อุเปกฺขา**

สตะเตสุ สมภาวทสฺสนรสา

ปฐฺมิฆานุนฺยวูปสมปจฺจุปฐฺจานา

กมฺมสฺสกา สตฺตา เต กมฺมสฺส รุจฺยา สุขิตา วา ภาวิสฺสนฺติ,

ทุกฺขโต วา มุจฺจิสฺสนฺติ, ปตฺตสมฺปตฺติโต วา น ปริหายิสฺสนฺตีติ

เอวํ ปวตฺตกมฺมสฺสกาทสฺสนปทฐฺจานา

ปฐฺมิฆานุนฺยวูปสโม ตสฺสา สมฺปตฺติ

เคหสีตาย อณฺณาณฺุเปกฺขาย สมฺภโว วิปตฺติ

(วิสุทฺธิ.)

๒.๑ ความสำคัญ คุณค่า และอานิสงส์

- ๒.๑.๑ ได้อานิสงส์ ๑๑ ประการ (เหมือนนเมตตาทาภาวนา)
- ๒.๑.๒ เชื่อว่าไม่ห่างฉานและทำตามคำสอนพระศาสดา
- ๒.๑.๓ เป็นกรรมฐานละความยินร้ายและความยินดี
- ๒.๑.๔ มีผลมากกว่าทานศีลเป็นต้น
- ๒.๑.๕ เป็นพรหมวิหารหรืออัปปมัญญาวิหาร

กรรมฐาน

๑. กายคตาสติ
๒. อานาปานสติ
๓. เมตตาภาวนา
๔. กรุณาภาวนา
๕. มุทิตาภาวนา
๖. อุเบกขาภาวนา
  - ๖.๑ ความสำคัญ คุณค่า และอานิสงส์
  - ๖.๒ วิธีเจริญอุเบกขาภาวนา

๖.๒.๑ บริการมอบเบกขาภาวนา

- (๑) ได้ตัดตัณมานจากการเจริญเมตตา กรุณา มุทิตา
ข้อใดข้อหนึ่ง ทำให้คล่องแคล่วด้วยวิธี ๕
- (๒) พิจารณาให้เห็นโทษของเมตตา กรุณา มุทิตา
- (๓) พิจารณาให้เห็นอานิสงส์ของอุเบกขาพรหมวิหาร
(วิสุทธี.)

๖.๒.๑ บริกรรมอุเบกขาภาวนา

องค์ฌาน

- (๑) ปฐมฌาน - วิตักก วิจาร์ ปีติ สุข เอกัคคตา
- (๒) ทุตติยฌาน - ปีติ สุข เอกัคคตา
- (๓) ตติยฌาน - สุข เอกัคคตา
- (๔) จตุตถฌาน - อุเบกขา เอกัคคตา

๖.๒.๑ บริการมอฺเบกษาภาวนา

อุเบกขา ๑๐

อุเบกขา ปน ทสฺวิธา โหติ.

ฉฺสงฺคุเปกฺขา พุรฺหมวิหารุเปกฺขา โฟชฌมฺคุเปกฺขา

วีริยุเปกฺขา สงฺขารุเปกฺขา เวทฺนุเปกฺขา วิปสฺสนุเปกฺขา

ตตฺตรมชฌมตฺตฺตฺเปกฺขา ฌมานุเปกฺขา ปาโรสุทฺธฺเปกฺขา.

(อุเบกขา ๑๐ = ตั้ตรม้ชฌมตตตา ๖, ปัญญา ๒, วีริยะ ๑, เวทนา ๑)

(อ.อัฐฐสาลินี)

๖.๒.๒ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับอุเบกขาภาวนา

ลำดับบุคคลในการเจริญอุเบกขา

(๑) คนกลางๆ

(๒) คนที่รัก

(๓) เพื่อนที่รักมาก

(๔) คนคู่เวร

(วิสุทธิ.)

๖.๒.๓ วิธีเจริญอุเบกขาภาวนา

บทภาวนา

อัย สัตโต กम्मสฺสโก โหติ.

ตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป

เอเต สตุตา กम्मสฺสกา โหนติ.

หรือ

สพฺเพ สตุตา กम्मสฺสกา โหนติ.

(วิสุทธิ.)

๖.๒.๓ วิธีเจริญอุเบกขาภาวนา

อุเบกขาสีมาสัมภท

(๑) คนที่รัก   (๒) เพื่อนที่รักมาก

(๓) คนคู่เวร   (๔) ตนเอง

อุเบกขาภาวนาได้เฉพาะจตุตถฌาน

(วิสุทธิ.)

๖.๒.๔ วิธีการแผ่อุเบกขาจิต

- (๑) อโนธิโสพรรณา แผ่ไม่เจาะจงบุคคล ๕ แบบ
  - (๒) โอธิโสพรรณา แผ่เจาะจงบุคคล ๗ แบบ
  - (๓) ทิสาพรรณา แผ่ไปในทิศต่างๆ ๑๐ แบบ
- (วิสุทธิ.)

๖.๒.๔ วิธีการแผ่อุเบกขาจิต

อุเบกขาสหคเตน เจตसा เอกัง ทิสํ ฌริตฺวา วิหฺรติ,
ตถา ทุติยํ. ตถา ตติยํ. ตถา จตุตฺถํ.

อิติ อุทฺธมฺโธ ติริยํ สพฺพธิ สพฺพตฺตตํ สพฺพาวนฺตํ
โลกัง **อุเบกขาสหคเตน เจตसा** วิปฺุเลน มหคฺคเตน
อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺเชน ฌริตฺวา วิหฺรติ.

(อภิ.วิ. ๓๕/๖๖๓ อัมปมัญญาวิภังค์)

๖.๒.๔ (๑) อโนธิโสพรรณา

สพฺเพ สตฺตา กมฺมสุสฺสกา โหหนฺติ.

สพฺเพ ปาณา กมฺมสุสฺสกา โหหนฺติ.

สพฺเพ ญฺุตา กมฺมสุสฺสกา โหหนฺติ.

สพฺเพ ปุคฺคฺลา กมฺมสุสฺสกา โหหนฺติ.

สพฺเพ อตฺตภาวปริยาปนฺนา กมฺมสุสฺสกา โหหนฺติ.

๖.๒.๔ (๒) โอธิโสพรรณา

สพฺพปา อิตถียโย กมฺมสุสกา โหนฺติ.

สพฺพเพ ปุริสา กมฺมสุสกา โหนฺติ.

สพฺพเพ อริยา กมฺมสุสกา โหนฺติ.

สพฺพเพ อนริยา กมฺมสุสกา โหนฺติ.

สพฺพเพ เทวา กมฺมสุสกา โหนฺติ.

สพฺพเพ มนุสฺสา กมฺมสุสกา โหนฺติ.

สพฺพเพ วินิปาติกา กมฺมสุสกา โหนฺติ.

๖.๒.๔ (๓) ทิสาพรรณา

สพฺเพ ปุรตฺถิมา ย สตฺตา กมฺมสฺสกา โหนฺติ.

สพฺเพ ปจฺฉิมา ย สตฺตา กมฺมสฺสกา โหนฺติ.

สพฺเพ อุตฺตราย สตฺตา กมฺมสฺสกา โหนฺติ.

สพฺเพ ทกฺขิณาย สตฺตา กมฺมสฺสกา โหนฺติ.

สพฺเพ ปุรตฺถิมา ย อนฺุทิสาย สตฺตา กมฺมสฺสกา โหนฺติ.

สพฺเพ ปจฺฉิมา ย อนฺุทิสาย สตฺตา กมฺมสฺสกา โหนฺติ.

๖.๒.๔ (๓) ทิสาพรรณา

สพฺเพ อุตฺตราย อนุทิสาย สตฺตา กมฺมสุสกา โหนฺติ.

สพฺเพ ทกฺขิณาย อนุทิสาย สตฺตา กมฺมสุสกา โหนฺติ.

สพฺเพ เหนฺจฺจิมาย ทิสาย สตฺตา กมฺมสุสกา โหนฺติ.

สพฺเพ อูปริมาย ทิสาย สตฺตา กมฺมสุสกา โหนฺติ.

ปาณา.. ภูตา.. ปุคฺคลา..อตฺตภาวปริยาปนฺนา..

อิตฺถิโย..ปุริสา..อริยา..อนริยา..เทวา..มนุสฺสา..วินิปาติกา..

(รวมอัปปนา ๕ + ๗ + ๑๒๐ = ๑๓๒)

สวัสดีครับ